

види діяльності, які є несумісними з діяльністю адвоката, регламентуються відносини з клієнтами, включаючи розміри і виплату гонорарів, регламентуються відносини з судовими органами, взаємовідносини з арбітрами та іншими працівниками судових органів, взаємовідносини адвокатів, в тому числі і різних держав-членів ЄС, регламентуються відносини з протилежними сторонами, питання заміни адвоката, навчання молодих адвокатів, а також вирішення спорів між адвокатами державам-членів ЄС. (Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343)

25 жовтня 2000 р. Комітетом Міністрів Ради Європи було прийнято рекомендації «Про свободу здійснення професійних адвокатських обов'язків», в якій йдеться про те, що треба вжити всі необхідні заходи для того, щоб поважалася, захищалася свобода здійснення професії адвоката без дискримінації і неправомірного втручання зі сторони органів влади чи громадськості, особливо в світлі Європейської конвенції з прав людини. Рішення, що стосуються дозволу займатися юридичною практикою чи стати членом професійної спілки адвокатів, повинні прийматися незалежним органом. Контроль за такими рішеннями, незважаючи на те, приймаються вони незалежним органом чи ні, повинен здійснюватися незалежним органом судової влади. (Жукорська Я. М. Правове регулювання діяльності адвоката в Європейському Союзі на наднаціональному рівні / Я. М. Жукорська // Право і суспільство. - 2014. - № 5.2. - С. 3-6.)

Проте більшість повноважень щодо діяльності адвокатури залишені на розсуд держав-учасниць ЄС. Так, особи, які бажають займатися адвокатською практикою у країнах ЄС, мають бути: 1) вихідцями з однієї з держав-членів ЄС або держави, що є стороною угоди про Європейський економічний простір; 2) мати диплом про вищу юридичну освіту (як мінімум, магістра права – Франція) або взагалі не мати юридичної освіти (Англія, Уельс); 3) мати стаж роботи за юридичною спеціальністю, як правило, від 3-х до 6-ти років; 4) пройти стажування (практику) під керівництвом адвоката, що має стаж роботи за спеціальністю від 1-го до 5-ти років, строк якого складає від 1-го до 5-ти років; 6) скласти кваліфікаційний іспит, який проводиться, як правило, у декілька етапів. До особливостей вимог до осіб, які претендують на здобуття статусу адвоката у країнах ЄС, відносяться наступні: претендент повинен проходити атестацію кожні півроку у відповідній раді адвокатів, до того ж в кожному семестрі має брати участь принаймні у 20 судових засіданнях по цивільних і кримінальних справах, захистити 4 реферати по праву (Італія); мати приміщення у власності або оренді (Словенія), скласти договір страхування (Німеччина); вимоги до кандидатів на здобуття статусу адвоката прирівнюються до вимог до кандидатів на посаду судді (Німеччина). Особливі вимоги висуваються до моральних якостей претендента (особа не повинна мати судимості за злочини, вчинені проти честі, совісті і добрих звичаїв, стягнень за дисциплінарні або адміністративні проступки того ж характеру, а також не бути банкрутом – Франція, не може займатися діяльністю, що заплямовує репутацію адвокатури, – Австрія, повинна мати бездоганну репутацію – Словенія, бути добропорядною – Бельгія). (Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10 / Т. Б. Вільчик ; наук. конс. І. Є. Марочкін ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2016. – С. 40)

Таким чином, вивчення досвіду Європейського Союзу є необхідним з позицій устремлень України увійти до європейської спільноти, отже, України має привести правове регулювання адвокатури у відповідність до норм Директив ЄС № 77/249/ЄЕС, 89/48, 98/5/WE, Загального кодексу правил для адвокатів країн ЄС, Рекомендації «Про свободу здійснення професійних адвокатських обов'язків».

Загоруйко В.С.

*студентка 5-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

**АДВОКАТУРА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ І СТАНДАРТІВ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА**

Слід зазначити, що права і свободи людини і громадянина, проблема їх регулювання довгий час вважалися компетенцією окремої держави. Навіть в такому основоположному міжнародно-правовому документі, як Статуті ООН, визначення політики в даній сфері відносилось до компетенції держави. Статут зобов'язує держави сприяти «загальній повазі і дотриманню прав людини і основних свобод для всіх, незалежно від раси, статі мови та релігії» (п. 3 ст. 55) (Устав ООН 1945 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Article/ustav_oon.php).

Сьогодні сформувалася значна міжнародно-правова база, яка визначає міжнародно-правові стандарти, що оптимізують діяльність інституту адвокатури.

Серед цих документів особливо виділяється «Конвенція про захист прав і основних свобод людини» 1950 г. (Конвенция о защите прав и основных свобод человека 1950 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : [http:// zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_004](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_004)), ратифікована Україною Законом від 17 липня 1997 № 475/97-ВР з протоколами до неї № 2, 4, 7, 11. Європейська Конвенція є найважливішим міжнародно-правовим актом регіонального рівня в області формування основ адвокатської діяльності. Держави, що підписали дану конвенцію, визнають автоматично контрольний механізм Європейського суду з прав людини, що надає право потерпілим звернутися в зазначену міжнародну судову інстанцію за захистом. Процесуальні засади участі адвоката в Європейському суді з прав людини передбачені Регламентом Європейського суду з прав людини, прийнятих 4 листопада 1998 року, що містить положення про те, що кожна сторона має право отримувати допомогу від адвокатів і радників. Іншим міжнародно-регіональним правовим актом в даній сфері є «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства» (Общий кодекс правил для адвокатов стран Европейского Сообщества 1988 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.pasco.net/~wd/euroattor.htm>), розроблений Радою адвокатури та юридичних товариств Європи, прийнятий делегацією двадцяти країн-учасників на пленарному засіданні в Страсбурзі в жовтні 1988 р будь-якому правовому суспільству адвокату відведено особливу роль. У Кодексі закріплено положення про те, що обов'язки адвоката «не обмежуються сумлінним виконанням свого обов'язку в рамках закону. Адвокат повинен діяти в інтересах права в цілому та в інтересах тих, чиї права і свободи йому довірили захищати; не тільки виступати в суді від імені клієнта, а й надавати йому юридичну допомогу у вигляді порад і консультацій. У зв'язку з цим на адвоката покладено цілий комплекс зобов'язань як юридичного, так і морального характеру, які часто вступають у взаємну суперечність».

Кодекс також є джерелом стандартів, які повинні враховуватися при розробці рамкових документів, що регулюють діяльність адвокатів і об'єднань. Однією з першочергових завдань Ради адвокатури та юридичних товариств Європи є гармонізація, координація та розвиток правничої професії в Європі (Аналіз проектів законів України про адвокатуру та адвокатську діяльність: Серії правового аналізу 19 вересня 2007 р. – К., 2007. – 104 с.) .

Дотримання Кодексу є обов'язковою умовою для всіх адвокатів з країн-членів Ради адвокатури та юридичних товариств Європи, включаючи як адвокатів, які є громадянами держав Європейського Союзу, так і адвокатів з інших європейських держав, що мають статус спостерігача в Раді адвокатури та юридичних товариств Європи. Європейські стандарти адвокатської діяльності отримали відображення також в Рекомендації № Rec (2000) 21 «Про свободу здійснення професії адвоката» (О свободе осуществления профессии адвоката. Рекомендации № Rec (2000) 21, принятой Комитетом министров Совета Европы 25 октября 2000 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.mcca.narod.ru/1010.pdf>), прийнятої Комітетом міністрів Ради Європи 25 жовтня 2000 р.

Даний міжнародно-правовий акт продемонстрував потребу в загальноєвропейському консенсусі по вагомій ролі адвокатів, що базується на верховенстві права в демократичному суспільстві. Рада Європи визначила, що одним з фундаментальних елементів верховенства права є висококваліфіковані і незалежні адвокати, доступ до послуг яких відкритий всьому суспільству в цілому.

Рекомендація встановлює, що адвокати повинні мати права, повинні заохочуватися до створення і приєднання до професійних місцевих, національних та міжнародних асоціацій, які,

самостійно або спільно з іншими органами, виконують завдання щодо зміцнення професійних стандартів та у справах захисту незалежності та інтересів адвокатів.

Хоча ці рекомендації не мають обов'язкового характеру, вони визначають принципи, які всі держави-учасники повинні «поважати і враховувати ... в рамках національного законодавства і практики».

Україна отримала статус країни-спостерігача в Раді адвокатури та юридичних товариств Європи та представлена Спілкою адвокатів України. Відповідно до Статуту головною метою Ради є представлення адвокатів і юридичних товариств перед колективними суб'єктами (тобто Європейським Союзом, Європейським Економічним Простором і Швейцарською Конфедерацією) або пов'язаними з ними, або членами спостерігачами, з усіх питань, що становлять взаємний інтерес, що стосуються здійснення професії адвоката, вдосконалення законодавства і практики, спрямовані на здійснення верховенства права і правосуддя (ст. 1). Він є офіційним представником адвокатів і юридичних товариств, які становлять близько одного млн європейських юристів.

Отже, в сучасних умовах завдяки прийняттю цілого ряду нормативно-правових актів, зокрема Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Закону «Про безоплатну правову допомогу», розроблені основні принципи і норми, що формують міжнародно-правові принципи і стандарти в сфері прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Іванова Д.Р.

*студентка 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЧИСЛЕННЯ ГОНОРАРУ АДВОКАТА В УКРАЇНІ: ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

Оплата юридичної допомоги, яка надається адвокатами, це одна з найбільш складних та дискусійних проблем в організації сучасної адвокатури. Кошти, що адвокат отримує за свою роботу, традиційно іменуються «гонораром». Саме слово «гонорар» було введено давньоримськими юристами для того, щоб якось відділити винагороду, отримувану юристом, від платні, яка сплачується за роботу іншим найманим працівникам. Гонорар має являти собою добровільний подарунок клієнта адвокату за надані послуги, своєрідна подяка за допомогу.

Сформувалися дві діаметрально протилежні позиції щодо даного питання. Прибічники першої вважають, що адвокатура – це таке ремесло, як усі інші, а тому адвокат має заробляти гроші так само, як і представники іншої професії. Прибічники другої позиції наполягають на тому, що адвокат має бути безкорисливим, оскільки його діяльність має стосунок до права, правосуддя, а гроші тут ні до чого, і що це мовляв, є запорукою його незалежності. Хоча юридична допомога має бути доступною населенню, цілком виправданою є зацікавленість адвоката в тому, щоб гонорар відповідав кількості на якості витраченої ним праці і сплачувався у спосіб, який не принижує його гідність (Головань І.В. Бізнес-адвокатура в Україні. – Донецьк. ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2004, – 127с.).

Відповідно до статті 30 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність від 05.07.2012 р., гонорар є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визначаються в договорі про надання правової допомоги. Тобто розмір плати встановлюється у договірному порядку між клієнтом та адвокатом (адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням).

Якщо спробувати класифікувати форми обчислення гонорару адвоката, то вони будуть такими :

- фіксована «такса» – сплачується одноразово, що дає змогу клієнтам повністю спланувати витрати;
- фіксована, поетапна «такса» – оплачується щотижня, щомісяця, щокварталу, поетапно тощо, що також дає змогу клієнтам планувати витрати;
- погодинна оплата – облік витраченого часу, заснований на погодинних ставках;